

Protokoll fra møtet i Faggruppe for genmodifiserte organismer (GMO) i Vitenskapskomiteen for mattrygghet, mandag 27. august 2007, kl. 10 – 15.

Deltakere

Fra Faggruppe for GMO:

Knut Berdal (møteleder), Jihong Liu Clarke, Sonja Klemsdal, Helge Klungland, Casper Linnestad, Ingolf Nes, Hilde-Gunn O. Sorteberg, Vibeke Thrane.

Forfall:

Merethe Aasmo Finne, Anne I. Myhr, Audun Nerland, Kåre M. Nielsen, Odd E. Stabbetorp

Fra sekretariatet til VKM:

Arne Mikalsen (ref.)

Observatør:

Aslaug Hagen (MT), Solbjørg Hogstad (MT)

1. Velkommen

Leder for faggruppen, Knut G. Berdal, ønsket velkommen til møte i den nye Faggruppe for genmodifiserte organismer.

De tilstedeværende medlemmene i faggruppa presenterte seg og hvor de arbeidet.

2. Godkjenning av dagsorden

Innkallingen og forslag til dagsorden for møtet ble godkjent. Ingen meldte seg inhabile i noen av sakene som var til behandling.

3. Orientering fra møte i Hovedkomiteen (HK)

Knut G. Berdal informerte om Hovedkomiteens møte 18. juni 2007. Ledere for faggruppene er medlemmer av Hovedkomiteen. Hovedkomiteen består også av enkeltmedlemmer, bl.a. er Helge Klungland som er medlem av FG3 også direkte medlem i Hovedkomiteen. Faggruppe 3 har fått nye oppgaver knyttet til miljørisikovurderinger av GMO. Gruppen er utvidet med to personer med miljøkompetanse og har knyttet til seg en fast arbeidsgruppe som skal forberede saker på miljøvurderinger. Knut G. Berdal tok også opp at ved vurdering av miljørisiko skal forhold knyttet til miljørisiko gjelde for alle land som omfattes av godkjenningen (EØS-landene), og forhold knyttet til miljørisiko som vil være spesielt viktige i Norge bør inngå i VKMs vurdering.

4. Saker som ble behandlet på møtet

Saker som ble behandlet på møtet

Helserisikovurdering av genmodifisert soya MON 89788:

På møtet ble helserisikovurdering av mais MON 89788 fra Monsanto behandlet. Faggruppen hadde en del kommentarer til søknaden. Integreringsstedet for det rekombinante DNA fragmentet er dårlig beskrevet. Da mengde CP4 EPSPS protein som uttrykkes i bønner og blad fra MON 89788 er henholdsvis ca. 900 og 180 ganger høyere enn i Monsantos soya 40-3-2, ble det stilt spørsmål om den økte mengden av CP4 EPSPS protein, som utgjør 0,04% av proteinmengden i bønner, kan påvirke plantens metabolisme av proteiner. Det ble også påpekt at dokumentasjon over fôringsforsøket på rotter mangler.

Vedtak: Hvilke kommentarer vil Faggruppen spille inn til EFSA-net.

Miljørisikovurdering av mais MON 810:

Hilde-Gunn O. Sorteberg informerte om vurderingen av Mon 810. Vurderingen baserer seg på informasjon som er gjort tilgjengelig på EFSA-net og informasjon fra uavhengige vitenskapelige publikasjoner. Det ble konkludert med at det ikke er risiko knyttet til spredning, etablering og invasjon av mais i naturlige habitater, eller utvikling av ugraspopulasjoner i Europa. Vertikal genoverføring vil være knyttet til krysspollinering med konvensjonelle og eventuelt økologiske sorter. Det synes ikke å være fare for negative effekter på rødlistede insektarter i Norge, og risiko for negative effekter på jordlevende organismer vurderes til å være minimal.

Miljørisikovurdering av mais T25:

Hilde-Gunn O. Sorteberg informerte om vurderingen av T25. Vurderingen er basert på dokumentasjon fra EUs tidligere Vitenskapskomité for planter (SCF 1998, 2001), Nasjonalt folkehelseinstitutt og uavhengige vitenskapelige publikasjoner. Det ble konkludert med ikke å være risiko knyttet til spredning, etablering og invasjon av mais i naturlige habitater, eller utvikling av ugraspopulasjoner i Europa. Vertikal genoverføring vil være knyttet til krysspollinering med konvensjonelle og eventuelt økologiske sorter. Det deleterte *AmpR* genet i T25 kan utgjøre en risiko ved evt horisontal genoverføring, men sannsynligheten for at et gen av denne størrelsen skal overføres helt ved horisontal genoverføring er forsvinnende liten. Dessuten

antar de som vurderte søknadene at de fleste av dagens GMO linjer har antibiotikaresistensgener som er aktive i bakterier overført fra vektoronstrukter, selv om Southern og PCR analyser ikke nødvendigvis detekterer dem.

TD.doc: E-post fra den franske ambassade:

Camille Bonnal fra vitenskapavdelingen i den franske ambassaden i Oslo er blitt bedt om å kartlegge situasjonen i Norge med hensyn på vitenskapelige resultater på forskning av genmodifiserte planter, overvåking av dyrkede områder, eksisterende anordninger for å unngå blanding av GM-planter og ikke-GM-planter, forskningstillatelser på GM-planter og vurderingspraksis. Faggruppen besluttet å besvare punktet om vurderingspraksis, dvs. nasjonale kompetente organisasjoner og vurderingskriterier.

Vedtak: Faggruppen besvarer kun punktet om vurderingspraksis.

Saker som har vært behandlet i faggruppen/sekretariatet siden forrige møte

Godkjenning av risikovurdering av Genmodifisert åkermais LY038:

Siden Anne Myhr ikke var til stede på møtet ble det besluttet å utsette diskusjonen og godkjenningen av risikovurderingen til neste møte. Det ble vedtatt at innspill på EFSA-nett skal være flertallets beslutning, mens mindretallets divergerende synspunkter skal tas inn i risikovurderingen som sendes til Mattilsynet. Aslaug Hagen, Mattilsynet, spurte om den "isogenetiske" maisen (LY038(-)) som ble brukt som sammenligningsgrunnlag for LY038 ble av faggruppen betraktet som tradisjonelt motstykke. Hun sa at i henhold Codex sin definisjon er det tradisjonelt motstykke (Codex-dokument CEC/GL 44-2003) en beslektet organisme/varietet som det er lang erfaring for er trygg som mat. I fotnote 5 i dokumentet sies det at mat som er frembrakt ved moderne bioteknologi ikke skal benyttes som tradisjonelt motstykke. Faggruppen ønsket en diskusjon om hva som menes med tradisjonelt motstykke.

Vedtak: Faggruppen besluttet å utsette godkjenningen av risikovurderingen til neste møte i Faggruppen. Innspill til EFSA-nett skal være flertallets beslutning. Mindretallets divergerende synspunkter skal tas inn i risikovurderingen som sendes til Mattilsynet. Faggruppen skal på neste møte diskutere hva som menes med tradisjonelt motstykke.

Kommentarer fra koordinator: Følgende tradisjonelle motstykker er benyttet for å etablere vesentlig likhet til LY038: maishybridene DK537, DKC60-15, RX 708 og RX 772. Vertsmaisen H99 kan jeg ikke se er brukt som sammenligning.

Kommentar til bruk av LY038(-): I de reviderte retningslinjene fra 2003 står det følgende om "vesentlig likhet":

"Vesentlig likhet" med ikke-modifisert organisme må dokumenteres ved sammenligning av strukturelle og funksjonelle egenskaper mellom modifisert (**inkludert organismer med innsatt vektor uten kodende gener eller "antisense" DNA**) og umodifisert organisme.

Så vidt jeg (Arne Mikalsen) kan se er det nettopp det Renessen har gjort, da LY038(-) er en organisme der de kodede genene er selektert bort.

Status for øvrige saker for faggruppen

Arne Mikalsen informert om status for tre risikovurderinger. Disse er ennå ikke oversendt Mattilsynet.

5. Oppfølging av saker fra forrige møte 5. februar 2007

Det var ingen saker til behandling under dette agendapunktet.

6. Orientering fra ad hoc-grupper/undergrupper eller lignende

Knut G. Berdal informerte om status for ad hoc-gruppe for genendrete planter. Knut G. Berdal ga en kort oversikt over innholdet i dokumentet, hvilke kapitler dokumentet består av og hva som står i de enkelte kapitlene.

Elin Thingnæs, koordinator for faggruppe for plantehelse, informerte om saksgangen for miljørisikovurderinger. Merethe Aasmo Finne er ansatt av VKM i 6 måneder for å utføre miljørisikovurderingen av genmodifiserte planter/organismer som blir lagt ut på EFSA-net.

Ingolf Nes informerte fra møter i EFSA's GMO-panel. Han informerte om GMO panelets vurdering av Seralini et al sine statistiske analyser av fôringsforsøket på rotter utført med Monsanto's genmodifiserte mais MON863. GMO panelet har vurdert Seralinis statistiske metoder og har konkludert med at Monsanto har fulgt regelverket til EFSA med hensyn på statistiske metoder. Monsanto har benyttet et tysk forskningsinstitutt til å foreta de statistiske analysene.

Risikovurderinger fra EFSA/andre vitenskapelige komiteer

Sekretariatet informerte om at det er fire risikovurderinger på EFSA-net. De fire søknadene er:

07/313 Risikovurdering av genmodifisert åkermais 59122xNK603, EFSA/GMO/UK/2005/20, frist 22/9-07.

07/314 Risikovurdering av genmodifisert åkermais 59122x1507xNK603, EFSA/GMO/UK/2005/21, frist 22/9-07,

07/315 Risikovurdering av genmodifisert åkermais 3272, EFSA/GMO/UK/2006/34, frist 6/10-07.

07/316 Risikovurdering av genmodifisert åkermais 1507x59122, EFSA/GMO/NL/2005/15, frist 15/10-07.

Sekretariatet informerte også om to nye søknader som skal vurderes. Frist for disse er 24. november.

7. Saker til hovedkomiteen

Knut G. Berdal vil ta opp arbeidet med miljørisikovurderinger og om opprettelse av en arbeidsgruppe for vurdering av miljørisiko. Faggruppen ønsker også å ha mulighet for videomøter for å begrense antall reiser til møter.

8. Møter o.a. av felles interesse

Jihong Liu Clarke, Knut G. Berdal og Casper Linnestad informerte om EFSA kollokvium 8 om miljørisikovurderinger.

Arne Mikalsen, Sekretariatet, informerte om et møte som EFSA skal arrangere. VKM har mottatt brev fra EFSA der deltakere i EFSA's Advisory Forum blir bedt om å utnevne fra hvert medlemsland tre eksperter som arbeider med helse- og miljørisikovurdering til å delta møtet.

9. Nytt fra sekretariatet

Arne Mikalsen, Sekretariatet, informerte om adjuvanssaken. Sekretariatet har vært i Parma. Direktør for VKM og koordinator redegjorde for adjuvanssaken for GMO panelets sekretariat.

10. Eventuelt

Ingen saker under eventuelt.

Ny møtedato

Det ble besluttet at neste møte skal være 5. november.